

COM RECOLLIR INFORMACIÓ

Montserrat Rodríguez

1. FINALITAT

Aquest taller pretén proporcionar als estudiants criteris i pautes per tal de recollir la informació necessària en els centres i/o institucions on desenvolupen les pràctiques.

2. OBJECTIUS

El taller de com recollir informació té com objectius:

1. Conèixer les principals fases que comporta el procés de recollida d'informació.
2. Proporcionar coneixements bàsics i aplicats sobre el procés de recollida d'informació.
3. Saber aplicar i desenvolupar un procés de recollida d'informació i la seva incidència en els processos d'anàlisi, interpretació i exposició de les dades.

3. CONTINGUTS

Què suposa un procés de recollida d'informació?

El procés de recollida d'informació constitueix un moment molt important per a l'estudiant en pràctiques, entre d'altres raons perquè aquest procés li ha de permetre aproximar-se a la realitat objecte d'estudi, comprendre-la i analitzar-la.

Cal dir però que, per aconseguir-ho, és necessari establir un procediment de recollida d'informació el més sistemàtic possible i, per tant, s'ha d'evitar una actuació improvisada. En aquest sentit, no hem d'oblidar també que, l'establiment d'un procediment adequat pot tenir una clara influència en el nivell de qualitat de la memòria final de les pràctiques.

Així doncs, podem considerar els següents trets distintius del procés de recollida d'informació:

- Respon a un objectiu que cal assolir.
- Es tracta d'un procediment sistemàtic.
- Ha de permetre a l'estudiant l'accés a les fonts d'informació de forma adequada.
- Garanteix que no s'obvii informació i que aquesta pugui donar resposta a la demanda realitzada pel tutor/a de pràctiques.
- Permet a l'estudiant identificar la informació principal d'allò més secundari.
- Facilita la selecció acurada dels informants d'acord amb criteris prèviament definits.
- Afavoreix que l'estudiant sàpiga recollir diferents opinions.
- Finalment, una adequada recollida d'informació facilita l'anàlisi i interpretació de les dades.

Fases del procés de recollida d'informació:

- Fase d'aproximació a la informació:

Aquesta primera fase suposa una reflexió inicial en relació a les següents qüestions: què, on, com, qui, quan.

Un dels passos inicials consisteix en definir *què* cal recollir. Aquesta qüestió, encara que a priori pugui semblar òbvia, en nombroses ocasions resulta complexa i, per tant, requereix dedicar un considerable esforç de precisió. No hem d'oblidar que una inadequada definició d'allò que necessitem pot condicionar tot el procés de recollida d'informació. Per exemple, pot resultar útil elaborar un llistat de temes que es desprenen de l'objecte d'estudi, classificar-los en funció de la seva importància, establir tipologies, etc.

Un cop decidit el que cal recollir és necessari reflexionar sobre *on* poder localitzar la informació. En aquest sentit, encara que un volum molt important d'informació s'extreu del propi centre de pràctiques, cal considerar altres possibles llocs externs al centre, com per exemple biblioteques, hemeroteques, organismes públics, fundacions, consultes en pàgines web, etc., que puguin ajudar a complementar i/o contrastar la informació extreta del centre de pràctiques.

Pel que fa referència al *com* recollir informació, això té a veure amb els aspectes relacionats amb la planificació, i serà objecte de consideració a l'apartat següent.

En un quart moment, cal delimitar *qui/quines* persones seran les encarregades de proporcionar la informació. Aquesta decisió sovint està relacionada amb el tipus d'informació que es vol recollir i, per tant, resulta més que probable que s'hagi de comptar amb la col·laboració de més d'un informant. En aquest punt cal distingir entre informants claus i informants que poden proporcionar una informació de caràcter més secundari. En aquest sentit, cal evitar caure en l'error de considerar que la informació principal recau sempre en la figura del càrrec institucional més alt, com per exemple el director, ja que això no sempre és així. Per tant, resulta molt important tenir la seguretat que s'ha triat l'informant adequadament i que aquest és el nostre interlocutor idoni en el sentit que pot proporcionar tota la informació que es requereix per a la realització d'algun aspecte relacionat amb la memòria de pràctiques.

Finalment, respecte el *quan*, resulta molt aconsellable fixar una temporització d'acord amb cadascuna de les fases que comporta el procés de recollida d'informació. Cal dir, també, que aquesta temporalització ha de tenir en consideració els possibles imprevistos que puguin sorgir al llarg del treball.

Un cop l'estudiant ha rebut les qüestions prèvies pot començar a planificar el procés de recollida d'informació.

- Planificar la recollida:

Aquesta fase de planificació comporta prendre decisions en relació a les següents qüestions:

- Selecció dels instruments de recollida d'informació, com per exemple entrevistes, qüestionaris, observació...

- Utilització de materials escrits, com per exemple estadístiques, actes de reunions, protocols...
- Preparació i disseny dels instruments, tècniques i recursos necessaris per a recollir la informació.
- Selecció dels informants en relació al tipus d'informació que es pretén obtenir.
- Previsió de la durada del procés de recollida d'informació.

Resulta molt important dedicar temps suficient en el moment de seleccionar els instruments de recollida d'informació. Normalment, en el moment de seleccionar una tècnica, és necessari considerar si aquesta aporta informació necessària per a comprendre el fenomen que s'està estudiant, si aporta diferents perspectives sobre el tema, i si el temps destinat a la recollida d'informació és efectiu. Normalment, les tècniques més útils per recollir informació són les entrevistes, els qüestionaris i l'anàlisi de documents escrits.

Un cop seleccionada la tècnica, el següent pas consisteix en elaborar i dissenyar l'instrument. En aquest sentit, s'ha de parar especial atenció que aquest no obviï informació necessària pel nostre treball, però en el cas que això succeeixi, s'hauran d'establir estratègies de negociació amb els informants, que possibilitin accedir de nou amb ells, per tal de complementar, incidir i/o ampliar qualsevol qüestió.

- Desenvolupament del procés de recollida:

Aplicació dels instruments, selecció de la informació recollida, anàlisi de les dades i exposició dels resultats. Aquesta fase comporta l'aplicació dels instruments de recollida d'informació prèviament definits, així com la selecció i anàlisi de les dades.

Un cop s'obtenen les primeres informacions, sempre resulta aconsellable aturar-se i fer una reflexió en relació a la informació obtinguda, la qual permet fer replantejaments metodològics. Això pot resultar especialment útil i evita el fet de

continuar en un procés que pugui resultar inadequat o no respongui a l'objectiu inicial.

Després del procés de recollida d'informació s'inicia un procés on es selecciona la informació, es classifica i s'analitza d'acord amb els criteris proposats en la memòria de pràctiques.

Finalment, s'exposa tota la informació de forma escrita i es presenta al tutor/a corresponent.

4. METODOLOGIA

La metodologia que s'utilitza en el taller parteix de l'explicació teòrica de la persona que dirigeix el taller i la realització de pràctiques que simulin el procés de recollida d'informació.

Seria interessant que, distribuïts en petits grups, els estudiants planifiquin un procés de recollida d'informació que contempli elaborar els instruments pertinents.

Les activitats que es poden desenvolupar són:

1. Realitzar una cerca d'informació d'una situació real o simulada (es pot començar, per exemple, cercant informació per internet en relació a un aspecte concret).
2. Elaborar un quadre de planificació en el qual hi figurin tots els passos a tenir en compte durant el procés de recollida d'informació. Per exemple, en aquest quadre s'hi podrien identificar els informants necessaris per a cadascuna de les fases, els instruments de recollida d'informació necessaris, així com la temporització.
3. Dissenyar un instrument per recollir informació. Per exemple, es pot fer que cada grup treballi un instrument diferent i que el presenti a la resta de la classe.
4. Fer l'aplicació de l'instrument de forma simulada a partir de la tècnica del role playing.

5. Elaborar matrius o quadres d'anàlisi per tal de tractar la informació recollida a partir de l'aplicació de l'instrument i d'acord amb els requisits de la memòria de pràctiques. Per exemple, per tal d'anàlitzar la informació corresponent a l'apartat de la memòria relacionat amb l'avaluació i diagnòstic de la realitat i, més concretament, pel que fa referència a l'anàlisi de necessitats primàries, es podria confeccionar una matriu d'aquest tipus.

Unitat d'anàlisi: Anàlisi de necessitats primàries.

Identificació de necessitats expressades pels usuaris	Identificació de necessitats percebudes pels professionals que treballen al centre

Un altre exemple de matriu, en aquest cas amb un caràcter més descriptiu, podria ser la següent:

Unitat d'anàlisi: Estudi de recursos disponibles.

Identificació de recursos humans	Identificació de recursos materials	Identificació de recursos funcionals

5. MATERIALS

Per realitzar aquest taller es recomanen materials de suport, com per exemple transparències o canó de projecció, i donar la informació complementària en suport paper.

6. DURADA

La durada mínima del taller és de 6 hores aproximadament, però per tal de promoure activitats de grup i contemplar tot el procés s'haurien de considerar dues sessions de 4 hores cadascuna.

7. NOMBRE D'ESTUDIANTS

El nombre recomanable d'estudiants és de 15.

8. AVALUACIÓ

L'avaluació de l'adquisició dels continguts es fa a partir de les intervencions dels diferents grups de treball i a partir de la correcta realització de les activitats pràctiques proposades.

L'avaluació del taller es desenvolupa a partir de l'observació de les problemàtiques que van sorgint en el desenvolupament del mateix i mitjançant l'aplicació de qüestionaris on es pregunta sobre la utilitat del taller, la comprensibilitat, si ha estat motivador, si ha generat nous aprenentatges, el seu grau d'aplicabilitat, etc., i pels suggeriments i comentaris.